

Povestea unei vieți

Partea VI

Pășanii cu aligatorul Ali, cu pistoale rătăcite, cu un radio ilegal...

Despre cărți, cinema, muzică și... dragoste

1948 – anul în care au început calamitățile

Primii pași în domeniul medical

Singurul paradis din care nu putem fi goniți
decât cel mult de o boală este memoria.

De **Stefan Kecskemeti**

Pășanii cu aligatorul Ali, cu pistoale rătăcite, cu un radio ilegal...

Încă o dată în viață era să devin victima unei agresiuni pe cât de neașteptate pe atât de inexplicabile. Ali, aligatorul bunicii, a stat în seră, unde avea o vană, unde se putea refugia și unde petrecea perioada sa de semi-catalepsie iarna. Eu aveam în seră o colecție de cactuși pe care îi îngrijeam, udându-i la 2-3 zile vara, mult mai rar iarna. Intr-o zi toridă, intru în seră, Ali stă tolănit pe scândura lată care îi asigura accesul spre vană. Deodată, fără preaviz, aud un sâsâit prelung și mă trezesc cu el venind cu viteză cu falca în cer spre mine. Prezența de spirit m-a scăpat de sutele de dinți, reușind să sar pe scările de la intrare în seră.

Dacă m-am oprit la Ali, relatez încă o ispravă a sa. Nu mai știu în care din verile calde aud într-o după-amiază un zgomot infernal dinspre seră. Dau o fugă să văd ce se întâmplă și constat că minunata mea colecție de cactuși îngrijiți ani de zile cu sârg nu mai există. Domnul Ali avea cam 2/3 din raftul de sus al serei la dispoziție, vara nefiind nevoie de creșterea răsadurilor. O scândură separa acest spațiu generos de crescătoria mea de cactuși. Nu știu cum, Ali a reușit să-si vâre coada în teritoriul meu între perete și ghivece și cu o mișcare largă a cozii a aruncat primele

șiruri de ghivece. Se pare că acest lucru l-a distrat, fiindcă mergând ca un rac înapoi, și-a mai folosit coada până la lichidarea ultimului ghiveci.

Probabil încurc succesiunea evenimentelor, dar am omis să descriu întâmplările fascinante legate de circul Krately care trecea anual o dată sau de două ori prin oraș. Două figuri deosebite mi-au rămas în minte: un trapezist cu numele de împrumut Ernesto, Baron de Torrense, care s-a dovedit a fi fost prieten de joacă cu mama încă la moșia din Nadas, deci când avea 4-5 ani, și o figură deosebit de distinsă, cultă, care vorbea la perfecție 7 limbi, în tinerețe artist, acum bufon de tipul vestitului Grock, domnul Ciacanica, frate cu cel mai mare criminalist al României interbelice, un om umblat în toată lumea, perfect cunoscător al Levantului și al Africii de nord, originar din lumea mirifică a ciulinilor Bărăganului. Aveam pe atunci un fel de guvernantă de zi, la bunica, Manți pe nume, aceasta avea o soră de 16 ani, frumușică, deșteptățică și suplă. Ochii lui Ceacanica au intuit o stofă bună de circar în această fată, și mai târziu am aflat că practic a cumpărat-o pe bani frumoși de la maica ei nevoiașă, văduvă de război. Întâlnindu-mă mai târziu, după ani, cu fosta noastră guvernantă, aceasta ne-a povestit că sora ei a ajuns un număr mare în dansuri pe sârmă, dar cu prețul unor cumplite bătăi încasate de la stăpânul ei în timpul instruirii. Mi-a și arătat niște fotografii din Egipt, Turcia, Maroc. Cu ani în urmă mi s-a părut că o recunosc la un reportaj de televiziune cu ocazia pensionării ei ca director al circului de stat din București. Povestea despre o carieră profesională reușită și de o viață împlinită în arta circului.

Plimbările în parcul bunicii cu domnul Ciacanica mi-au lăsat amintiri plăcute prin căldura cu care mi-a povestit despre viața deloc ușoară de peregrin prin lume, dar și satisfacția de a fi admirat deopotrivă de adulți și de copii.

Apropos de circ, locuind la mama pe o străduță vis-a-vis de poșta mare, am văzut ce se petrece în curtea vecină, clădirea Casei de Asigurări Sociale, rechiziționată de ruși. Eram obișnuit cu cortegiile funerare sovietice cu pașii lenți, dictați de marșul funebru de obicei al lui Chopin, Beethoven, compozitor german, fiind încă repudiat. Se alinau în spatele unui camion drapat cu roșu, pe care era catafalcat sicriul deschis. De data asta, am văzut că dintr-o clădire mică din curtea numitei instituții, doi soldați răstoarnă pe jos un cadavru gol de pe o targă, îl prind de mâini și

picioare și îl duc în clădirea principală. Nu trece o oră și în acordurile marșului funebru se desfășoară cortegiul festiv. Am învățat cum poate face propaganda dintr-un cadavru batjocorit, un erou mult regretat. Rămâne chestiune deschisă dacă Goebbels a învățat de la ruși sau invers. În orice caz similitudinile lumilor orwelliene erau deja pecetluite cu mulți ani în urmă prin Pactul Ribentropp-Molotov.

Atunci am înțeles cât de greu poți face distincție între strălucirea autentică a focului pietrelor prețioase și cea a strasurilor menite să-ți înșele ochii.

Pe atunci, plecând într-o zi la școală, am aruncat pe balcon ultima mea armă, un pistol de alarmă EMG care suna exact ca un pistol adevărat. Când am revenit acasă, l-am găsit rupt. Iar pușca mea cu aer comprimat a dispărut într-o zi când eram la școală. Bunica a comentat sec. A apărut un ofițer de la Siguranța pe cale de a deveni Securitatea, a intrat în camera mea - cine îndrăznește să se opună? - a întins mâna sub canapeaua mea, a scos pușca ascunsă și a plecat. Niciodată nu am aflat cine a putut să trădeze ascunzătoarea. Culmea este că l-am întâlnit pe drum, ducea un obiect lunguiet învelit în pânză de cort.

Am mai avut și alte pățanii cu oficialitățile. Din reviste vechi precum și din amintitul Ziar al Științelor cu 4 sau 5 suplimente dintre care îmi aduc aminte de cel de chimie, de științe naturale, radioamatorism, dar mai erau și altele, m-am documentat cum se face un aparat radio cu galenă, am achiziționat tot felul de vechituri din prăvălia unui prieten al tatălui meu, am întins o antenă lungă de vreo 30 de metri între acoperișul casei și unul dintre castanii enormi și m-am pus pe treabă fără să ajung la vreun rezultat. Sosit acasă de la școală, bunica, furioasă, mă întreabă dacă nu știu că pentru fiecare aparat radio se plătește o taxă de abonament? Am răspuns: firește, dacă aparatul începe să funcționeze. Mi-a spus că a primit vizita unui individ care s-a legitimat ca inspector, parcă de la poștă, care, zărind din stradă antena de lungime impresionantă, a cerut autorizația și abonamentul. Bunica i-a spus că mă joc cu ceva aparat care însă nu funcționează încă. Tipul pune mâna pe aparat și se aude în cască perfect radio Budapesta la vremea respectivă, postul cel mai apropiat. Radio Novisad din Voivodina vecină încă nu era pus în funcțiune. Pun și eu casca pe cap și aud marșul din opera Aida a lui Verdi. Distracția a costat 180 de lei, o sumă destul de mare înainte de explozia inflației postbelice. Realizarea mea princeps a

fost un aparat mono lampa, cu o dioda-dublă, triodă din seria AB... care funcționa la baterie și putea capta și posturi mai îndepărtate, ca, de exemplu, Brașovul pe unde lungi, sau Viena, Beogradul etc..

Îmi formasem un oarecare simț tehnic mai ales după ce am capturat din beciul inundat de bombardament al prăvăliei bunicului câteva aparate telefonice din prima generație (azi ar avea o valoare muzeală mare de tot) pe care le-am montat prin grădinile vecinilor, la toți amicii cu care puteam astfel comunica permanent. Două lucruri din prăvălia tatălui meu mi-au rămas însă vise neîmplinite, primul, un telescop optic cu lungime de 2 metri, pe care l-am reîntâlnit la câțiva ani după aceea la un individ pe care pe atunci îl considerasem prieten și un al doilea, un microscop Zeiss miniatural complet, inclusiv cu obiectiv de imersie fabricat probabil pentru laboratoarele de campanie germane. Era o bijuterie compactă protejată perfect de un capac înșurubabil în formă conică, adus spre vânzare de un ofițer rus. Pe atunci, ofițerii ruși erau porniți să cumpere mașini electrice de ras. Trecuse furia ceasurilor. Sovieticii demontaseră fabricile de ceasuri din zona de ocupație mutându-le cu personal cu tot la ei acasă, așa au apărut performantele ceasuri Pobeda. La fel s-a procedat cu uzinele Zeiss și Contax, apărând minunatele aparate foto Zorki respectiv Kiev. Fabricile Nord-Mende și Aga –Baltic de aparate radio, din prima linie pe plan mondial, nici nu trebuiau mutate, fiindcă țările baltice au fost încorporate în Uniune.

Despre cărți, cinema, muzică și... dragoste

Școala era extrem de plictisitoare, în schimb, pentru 1-2 lei au apărut tot felul de cărțuții de știință popularizată prin ARLUS asociația de prietenie, și astfel, lecturile mele au trecut în decursul anilor prin metamorfoze ciudate. La 5-6 ani mai savuram unele cărți de povești sau de tineret, dar odată cu intrarea în școală interesul meu a fost capturat de întâmplările aventuroase ale eroilor lui Karl May, atât cu amerindienii cât și în lumea musulmană din Albania până în Kurdistan, din peninsula Arabă până Maghreb. A urmat seria nemaipomenită de descrieri de călătorii precum și de tehnică, de la fabricarea cauciucului sintetic până la nașterea vieții pe pământ. Desigur, scopul acestor cărțuții a fost să demonstreze lumii că majoritatea, dacă nu toate marile descoperiri au fost făcute de savanți ruși, respectiv sovietici.

Pe atunci a apărut într-o editură de știință o carte de psihologie, și azi îmi aduc aminte de numele autorului, un oarecare Brucăr. Cum aveam bani de buzunar de la tata, cu obligația să-l caut o dată pe săptămână miercurea la prăvălie, sumișoare care au început cu 5, apoi 10 și în final 200.000 mii de lei, mi-am cumpărat alături de Ziarul Științelor și Călătoriilor, țigări ieftine și cartea.

Într-o seară sunt interceptat cu cartea în mână de mama, care simțea evident ceva din furtunile ce se petrec în mine; mi-a confiscat cartea și mi-a interzis orice preocupare cu psihologia. Îmi aduc aminte cum i-a spus soțului ei : Asta îi mai lipsește copilului! O greșeală fatală care m-a marcat pentru toată viața. Dacă până la 7 ani am vrut să devin preot catolic, idee abandonată când am realizat restricțiile celibatului, cu privarea de anumite mici plăceri experimentate cum am mai amintit cu fiica unei prietene a mamei, după vârsta de 7 ani, bolind adesea, înconjurat de numeroși medici, prieteni ai familiei, știam că o să mă fac medic. Acum, după această interdicție, am căutat anticariatele, particulare încă, în care moștenitorii medicilor decedați predaseră lucrări de psihologie și psihiatrie, unde am găsit pe prețuri de nimica o vastă literatură despre hipnoză și mai ales psihanaliză, pe care am citit-o cu nesaț.

Același lucru și pe ecranul cinematografelor. A apărut cinematograful Timpuri Noi cu filme documentare care rulau fără întrerupere de dimineață și până în noapte. O întreagă generație de tineri și tinere s-a bucurat de protecția binevoitoare a întunericului în acest așezământ de cultură de tip nou. Dar până atunci câteva cuvinte despre filme. În mica copilărie am fost dus la cinematograful Capitol, unde, după jurnalul săptămânal, înainte de filmul de lung metraj, au fost proiectate desene animate ale lui Walt Disney, culmea fiind primul lung metraj și ultimul film american pentru copii înainte de izbucnirea războiului, nemaipomenita Alba ca Zăpada. Desigur au mai fost și alte filme, ca cele ale lui Shirley Temple, fetița în care am fost într-un fel îndrăgostit, salvând-o în imaginație din tot felul de pericole. A urmat noaptea războiului, filmele germane au fost boicotate de familie, deși regret în veci că nu am văzut „Orașul de aur”, un film cu multe elemente documentare despre minunata Praga.

După război, cinematografele s-au înmulțit ca ciupercile, unele dintre ele s-au profilat pe anumite teme. Au fost aduse pe preț de nimic toate filmele proscrise în război, într-unele numai comici vestiți, ca Frații Ritz, Stan și Bran, Pat și Patachon, Costică și Mitică (numele lor american nu le-am aflat niciodată), în alt cinematograf rulau numai Westernuri și filme cu amerindieni. Peter, fratele meu, s-a transformat pentru săptămâni fie în Zorro, fie în Omul cu masca. Dar erau și cinematografe în care rulau producții de înaltă valoare artistică, căci nu se instalase încă cenzura care acorda prioritate pe de o parte filmelor primitive de propagandă stalinistă, dar și producțiilor sovietice de o foarte înaltă ținută artistică. Prețul minimal a permis oricui accesul la cinematograf, iar același lucru se putea spune și despre cărți. Albumele artistice de înaltă clasă se puteau obține pe preț de nimic, mai ales dacă era vorba de colecții ca Ermitajul, Tretiakovul. În turnee de concerte au venit marii maestri din Uniune. Oistrach, Kogan, Rostropovici, Ghilels puteau fi auziți în sălile noastre de concerte. Nici cortina de fier nu a căzut încă definitiv. Evident, atât alegerile din 6 martie, cât și cele care au urmat au fost falsificate. Un reputat profesor de la Politehnică s-a pretat la conducerea unui grup de haidamaci din sediul de votare, pentru a depune mii de voturi pe "soarele", "răsăritul" erei comuniste.

În iarna anului 1948, am trecut pentru prima oară prin experiența dragostei autentice. O fată din vecini ceva mai în vârstă a răspuns la sentimentele mele autentice, și astfel s-a înfiripat o legătură serioasă. O legătură frumoasă idilică, în care naivitatea amândurora s-a împletit cu pasiunea unei corporalități în plină furtună a tinereții. Această legătură m-a împins să fac zilnic cam două ore navetă cu tramvaiul, în sezonul în care nu mă puteam folosi de bicicletă. Așa am intrat în rândul adolescenților cu o iubită adorabilă și adorată și cu un prieten la care nu m-am confesat despre relația mea, dar care bineînțeles s-a prins, fără să facă vreo aluzie la asta.

Acestui prieten îi pot mulțumi faptul că viața mea s-a îmbogățit cu o nebănuită dimensiune, de care nici azi nu pot profita decât ca un consumator. Este vorba de muzica clasică. Provenind dintr-o familie în care nimeni, cel puțin în ultimele generații, nu avea simț muzical, - deși în cronicile de familie am întâlnit și specimene foarte dotate - nici nu se punea problema că aș putea fi o excepție. Menționez că talentul de maestru al viorii al celui de-al doilea soț al bunicii s-a

manifestat numai în intimitatea garsonierei sale din oraș. Vladi m-a dus pentru prima dată la un concert al filarmonicii din oraș. În urma acestei trăiri-cheie, nu am mai scăpat ani de zile niciun concert, am asistat la concertele zise educative, un fel de avanpremiere în folosul elevilor și studenților. Antecedentele acestei pasiuni pentru muzică sunt de dată foarte veche. Străbunica mea avea un patefon modern pentru vremea respectivă, animat de arc, marcă de elită His Master's Voice. Odată, întâmplător, să fi avut 3-4 ani, ea a pus placa cu marșul din Aida și cu Corul robilor din Nabuco, la care m-au năpădit lacrimile din cauza „frumuseții”. Opera din Cluj fiind în refugiu la Timișoara, nu mai știu cu ce ocazie, mama m-a dus la premiera Aidei de Verdi, spectacol care mi s-a părut, spre nemulțumirea ei, mai mult decât caraghios.

Pe cât de mult apreciez muzica simfonică, cea de cameră, ariile izolate din opere, muzica corală, vocea omenească în canto, pe atât de puțin mă poate atrage teatrul liric ca spectacol, poate cu excepția unor aranjamente moderne fără kitschul siropos, singurele excepții fiind operele lui Mozart.

Am avut câțiva amici buni instrumentiști, majoritatea cântau bine la pian, mai puțini la coarde și îmi aduc cu mare plăcere aminte de multe seri petrecute la unul sau altul dintre ei, în tăcere ascultând capodoperele instrumentale. Totuși, relația mea cu muzica nu este o relație colectivă, ci are ceva din discreția și intimitatea pe care le-am trăit în multele aventuri erotice din tinerețe și cu foarte puținele femei pe care le-am iubit multă vreme. Făceam parte din generația care a trăit contactul nemijlocit al corporalității noastre cu riscurile morții în război, știam de foarte tineri, că trebuie să trăim repede, fiindcă ziua de mâine nu e certă. Relațiile cu fetele, cele mai multe colege, erau de o ciudată amicitie fără rețineri și scrupule, dar și fără acea ostentație aproape exhibiționistă care transformă azi sexul într-o obligație publică, lipsită de farmecul intimității și al trăirii personale unice de fiecare dată. Performanța, publicitar propagată de medii, favorizează, în detrimentul umanului, modelul relației dintre un armăsar cu o iapă. Prin aceasta nu vreau nicicum să minimalizez azi de puțini cunoscuta frumusețe a calului, ca prieten al omului.

Printre bucuriile oferite de natură amintesc frumoasele ture cu vâsle într-o barcă de cauciuc sau o sandolină aparținând celui de-al doilea soț al mamei. El cu mama

foloseau un motorăș Sachs, lateral, la care nu aveam acces, dar și așa era o plăcere să urci în amonte Beghei sălbatice, de deasupra hidrocentralei de la ștrandul mare. Pe ambele maluri în stufăriș erau cuiburi unde puteai să faci ce vrei fără să fi văzut de cineva, cel mult cei ce ne cunoșteam reciproc știam a cui barcă așteaptă răbdător stăpânul și partenera lui. Cu toată murdăria și mizeria revoluției proletare, cu toate umilințele la care am fost supuși ca reprezentanții clasei foștilor exploatare, viața ni se părea frumoasă, plină de surprize incitante și, cu puține excepții, nu ne-am dat bătuți. Un singur prieten a căzut victimă disperării și s-a sinucis. Azi, când văd prin meseria mea atâtea tentative uneori voit sau accidental reușite de autoliză, mă cuprinde mirarea. Oare generația mea, care a copilărit la granița cu moartea, a învățat să aprecieze mai mult viața decât tineretul de azi, debusolat și în afara de cele gregare, fără idealuri?

Astea sunt întrebări fără răspuns, etaloanele s-au schimbat, s-a schimbat modul de raportare față de comandamentele vieții, dar este foarte posibil ca acest lucru să se întâmple cu fiecare generație în succesiune.

1948 – anul în care au început calamitățile

Într-o după amiază de iarnă, eram în pat cu o rujeolă contractată a doua oară. Mama plecase cu frățiorul meu la un spectacol. Chiar descoperisem secretul tetravalenței carbonului din cartea unui profesor Longinescu și ascultam radio România, când, deodată, m-au năpădit lacrimile: Majestatea Sa Regele Mihai a demisionat. S-a proclamat Republica Populară Română, un fel de accelerare a sfârșitului început cu ani înainte. Toată bucuria mea resimțită la marea descoperire a bazei chimiei organice s-a dus.

Ironia sortii a făcut ca singura decorație primită de mine din partea regimului comunist care împărțea asemenea decorații cu kilogramele, a fost medalia la 25 de ani de la proclamarea Republicii.

În vara lui '48 au început pe rând calamitățile. La 11 iulie, soțul bunicii nu a mai fost lăsat să intre în propria sa întreprindere. Haidamacii noului regim i-au adus la cunoștință că nu mai e proprietar și că, din voința poporului, industria țării a fost

naționalizată. Moșierii fuseseră deja deportați, care pe unde, cu câte o valiză de efecte personale, unii prin Bărăgan, ca de exemplu nașul meu Gyulus, cu cele două fete Sissy și Gina, soția lui, tot fată de moșier, cei care au avut puțin noroc au ajuns prin orașe ca Târgu Mureș sau alte locuri în cele mai mizere condiții.

Noutatea pentru mine a fost așa-zisa reformă a învățământului: școlile confesionale au fost desființate, sediile naționalizate, au fost înființate licee teoretice și clasice și o serie de școli tehnice, menite să asigure brațe de muncă specializate pentru viitoarea construcție a lumii noi.

În acea perioadă am descoperit miracolul prieteniei. Îl chema Vlady de la Vladislav Cristian, era de aceeași vârstă cu mine, avea aceleași preocupări și pasiuni. În numai câteva zile ne lega o comuniune sufletească atât de puternică, încât nici nu trebuia să ne înțelegem unde ne vom întâlni și ne-am întâlnit pentru lungi ture cu bicicleta, goneam peste poteci, printre câmpii, cam 30-40 kilometri pe zi, găseam din ce în ce mai multe teme comune de discuție și aveam aceleași aspirații. Când am încercat să mă înscriu în liceul clasic înființat în fostul local al liceului de fete Notre Dame al maicilor franceze (mai era un liceu Notre Dame al călugărițelor indigene), urcând cu teancul de acte necesare pentru înscriere, coboară pe scări fostul meu profesor de istorie de la Piarști și mă întreabă ce caut acolo. Am spus că am venit să mă înscriu, la care, cu un râs diabolic, îmi spune să mă car de acolo, ce îmi închipui, un pui de capitalist, de reacționar nu are ce căuta în liceul condus de acum de el, nou-numitul director. Îi scriu aci numele, poate vreun urmaș de al lui se va rușina pentru acest demers: îl chema Meșter, dacă mai trăiește, să-l răsplătească Dumnezeu. La vremea respectivă, când nu numai părinții divorțați nu se interesau de problemele copiilor lor, la sugestia noului meu prieten, amăgiți de anunțul că vom avea prioritate la facultățile de medicină, ne-am înscris pentru admitere la Școala Medie Tehnică Sanitară nou înființată în clădirea fostului liceu evreiesc, împărțit frățeste între noi și Școala Medie Tehnică Sportivă. Cei cu origine socială sănătoasă, noțiune nouă și în învățământ, au intrat direct în anul doi, noi, proscrisii, în anul unu. Erau două clase de fete și o clasă de băieți. Pentru noi, cei doi prieteni, s-a deschis o lume nouă, pasionantă, în care ne-am familiarizat cu anatomia, fiziologia, chimia fizică, apoi biochimia, în detrimentul matematicii urâte de amândoi, care totuși a fost predată cu acuratețe de un profesor poreclit de noi Zaro.

Am aflat că avem acces liber la biblioteca recent înființatului Institut de Medicină, în localul fostei Banații, deja amintite de mine. Profesorii noștri de specialitate, recrutați dintre cadrele didactice de la Medicină, erau în majoritate tineri, interesați și plini de elan, reușind să pasioneze pe unii dintre noi pentru materia predată. (...)

Unul dintre colegii din anul doi, mai târziu medic al securității și implicat murdar în evenimentele tragice de la Timișoara anulului 1989, m-a denunțat ca fiind membru al organizației YMCA, un organism internațional al tinerilor creștini. Am mai spus că în copilăria și pubertatea mea nu mai funcționa organizația de cercetași, Scout-i cum a renăscut recent și la noi. Această organizație de tineret pentru băieți care există și azi a oferit acces la excursii, literatură în limbi străine, cazare, hrană oriunde în lume. Intervenția acestui profesor m-a salvat de la eliminarea din toate școlile țării intervenind la foruri politice la care nici eu, nici familia nu am fi avut acces. În această intervenție a mai jucat un rol pozitiv un domn Zeno Arsenovici care nu știu ce funcții avea pe atunci, dar știu că înainte era un reprezentant de seamă al Partidului Național Liberal.

(...)

Ajuns în școala sanitară, având un prieten intim, colegi în aceiași papuci ca mine, deci maziliți din liceele teoretice sau clasice, având în curând și o iubită în brațele căreia îmi regăseam liniștea după frământările zilei, nu m-a interesat în mod deosebit nici faptul că la solicitarea înscrierii în societatea de Cruce Roșie, la depunerea adeziunii am fost întrebat ironic dacă cred că acest organism are nevoie de lepre ca mine ? Am tăcut și, fiind la vârsta la care cauți confirmarea identității tale și prin „carnete de membru”, m-am înscris la „Protecția Animalelor”, organism al societății civile al cărui membru fondator a fost pe vremuri bunica. Cum pe atunci locuiam din nou în Elisabetin la mama, neavând animal de protejat, am furat un porumbel din fața operei, fără șansa de a-l putea ține acasă. În aceeași zi a trebuit să-l duc înapoi în centru. Azi știu prin meseria mea că această pățanie se numește în psihiatrie „despăgubire ilegală” și este un mecanism de apărare a eului.

De altfel, nu cu prea mult timp după aceea, la înscrierea colegilor mei în UTM, organizația de tineret a partidului, apropiaților mei li s-a interzis să mai țină legătura

cu mine; probabil că și asta a fost una din tehnicile războiului de nimicire a dușmanului de clasă.

Nu m-au nimicit. Dimpotrivă, au reușit să mă întărească. Am fost din ce în ce mai preocupat de psihologie, materie interzisă de mama. Am mai scris despre asta, din anticariatele particulare, pe bani foarte puțini, cumpăram o serie de lucrări despre hipnotism. „Magnetismul animal” de Messmer, manuale despre hipnoză scrise în secolul XIX de Vogt, Bernheim, Soții Voigt, și altele, dintre care nu mai dispun decât de cartea lui Forel, dascăl și coleg cu Bleuler. A urmat seria cărților despre psihanaliză, începând, spre norocul meu, dintr-un simplu spre complicat cu „Psihopatologia vieții cotidiene”, „Interpretarea Viselor”, „Cele trei Prelegeri” „Introducere în Psihanaliză” ale lui Freud. Un compendiu al lui Ferenczi în limba maghiară, „Psihologia individuală” de Adler și o carte despre arhetipuri a lui Jung. Practic, lectură secretă pentru ani de zile. O autoanaliză prin care am trecut în acei ani mi-a rezolvat multe probleme, am reușit să mă distanțez de problemele părinților mei, iar odată cu avansarea înspre adolescență m-am regăsit cu o optică proprie despre oameni și lucruri, dar încă rămăsesem fascinat de atotputernicia unui sistem de gândire care poate răspunde la orice. Au trebuit să treacă ani ca să-mi dau seamă de slăbiciunea sistemelor atotcuprinzătoare, închise, dogmatice de gândire. Aici am fost serios ajutat de „Critica” lui Immanuel Kant.

Odată cu câștigarea experienței de viață, învățarea nevoii de a face concesii fără compromis s-a configurat și caracterul meu destul de neconciliant, uneori dur, rămânând însă cu aproape nimicitoare temere pentru alții, atunci când pentru mine nu cunosc frica.

Primii pași în domeniul medical

În școala sanitară am solicitat la diverse clinici dreptul de a lucra voluntar în afara orelor și stagiilor obligatorii precum și în cursul vacanțelor. Primul asemenea demers în vara lui '49 a fost la Profesorul Alexandru Pop mazărit de la Cluj pentru trecutul său țărănist. Mătahală de om, numai inimă, a avut ca instrumentară pe fosta mea guvernantă, mai târziu îngrijitoarea străbunicii mele Mariechen, de altfel singura persoană care l-a și pus la punct, când începea să înjure sau să vorbească porcării. Am fost primit după ce mi-a pus în mână un îndreptar de mică chirurgie din care

trebuia să răspund ulterior. Am nimerit la examenul din această materie al studenților și am fost chestionat cu aceeași severitate ca și studenții. Am reușit strălucit și am fost acceptat. La început recuperam tifoanele, puține și ponosite, dar etuvate, apoi am învățat să fac tampoane pentru intervenții. Cum în magazia din subsol al prăvăliei de acum al tatălui meu, am reușit să găsesc câteva ace de injecție din platină, sterilizabile cu flacăra lămpii de spirt, l-am fericit pe „șeful” meu, pe deasupra i-am putut aduce de acasă câteva suluri de fir de mătase din parașutele americane cu care se puteau face suturi durabile. În curând am ajuns un fel de anestezist. Pacienții erau adormiți cu masca Ombredane, un sistem de dozare a eterului sovietic adus în sticle albastru închis de o calitate mai mult ca dubioasă în amestec cu aerul propriu expirat, pentru a se asigura și un oarecare nivel de bioxid de carbon. Cum pacienții erau acoperiți cu câmpuri operatorii, ședeam câteodată ore în șir ca sub un cort, fapt pentru care profesorul mă tot întreba, mai ești treaz, încă nu te-ai îmbătat? Întrebare necesară pentru a avea controlul stării pacientului, stare după care mă ghidam în dozaj. În iarnă m-am cerut cu prietenul meu și alți doi colegi la secția de interne în spitalul vechi din oraș. Aici sistemul saloanelor avea un aranjament aparte. Existau într-o unitate trei rezerve pentru bolnavi gravi, muribunzi și piloși, de aci se ieșea într-un salon cu bolnavi trecuți de marile probleme și în final, un salon mare cu 10-14 paturi pentru cei care aveau probleme mărunte sau erau pregătiți pentru ieșire.

Stând până seara târziu în rezerve, ne-am întâlnit cu moartea, cu agonia, ajutând pe mulți să treacă dincolo cu sufletul împăcat. Călugărițele, o binefacere pentru îngrijirea bolnavilor gravi au fost deja mazilite din spitale, iar surorile fabricate în cursuri scurte pe banda rulantă în vederea umplerii golurilor erau de o simplitate țipătoare la cer. În acest salon mi-a fost dat să mă întâlnesc cu fascinația hipnotică pentru prima dată în viață. Într-o seară intru în salonul mare de unde se auzeau hohote de râs. Unul dintre bolnavi în patru labe se plimba pe jos, din când în când ridica unul din picioare și se făcea că urinează ca și câinii. Am descoperit stupefiat că un alt pacient stând pe marginea patului, îl dirija cu voce monotonă. După ce victima sa și-a revenit, l-am interogat exhaustiv despre această ciudată putere a sa. Mi-a povestit că pe la vârsta de 10-11 ani a fost surprins de faptul că niciun câine, oricât de sălbatic ar fi fost, nu l-a atacat niciodată, deși în sat erau câteva animale

îndeobște cunoscute ca „rele”. Apoi a reușit să facă cu colegii de aceeași vârstă tot felul de experiențe de supunere, dar i-a fost rușine să-și trădeze această ciudată capacitate familiei. În curând i-a mers vestea prin povestirile celorlalți copii și a ajuns să fie bănuțit de vrăjitorie. A continuat asemenea exhibiții și în armată, și după știrea lui un medic militar a și publicat despre el o lucrare științifică. L-am întrebat dacă nu cumva a încercat să profite de această capacitate în sens delictual. Mi-a răspuns că niciodată nu a reușit să determine pe cineva să facă ceva ce nu ar fi făcut și fără starea hipnotică. A pune pe cineva să consume o ceapă savurând-o ca o pară dulce și zemoasă nu este o crimă. Mai departe nu a mers niciodată, fiind bun creștin.

Cei câțiva foști oficanți sanitari din timpul războiului nu puteau face față, așa că prezența noastră era binevenită mai ales în celelalte două saloane, unde noi, „doctorașii”, întrețineam și o atmosferă de veselie. De la bătrânii medici, prieteni de familie, am primit cadou numeroase cărți ale vechii școli vieneze de medicină. Le-am studiat cu atenție și coroborând datele lor cu cele observate în aceste șederi în secție, am reușit să-mi formez un simț clinic care mă ajută uneori și azi, deși de decenii practic numai psihiatria și neurologia copilului.

În cursul peregrinărilor prin cele mai variate spitale și așezăminte sanitare, am lucrat și prin laboratoare, unde a trebuit să mă deprind cu disciplina și precizia stilului de lucru. O vară întreagă am avut fericirea să lucrez la ambulatorul sanatoriului Bega, cu Dr. Burian care m-a "măcelărit" și "flecuit" de multe ori în copilărie. Ajunsesse aici după naționalizarea sanatoriului său particular. La el făceam zilnic câte 5-6 anestezii de scurtă durată cu Kelen, o singură dată unul mi-a făcut un stop cardiac și până ce Buri Bacsı, cum îi spuneam, să se dezmeticească, deja i-am înfipt pacientului acul cu adrenalină în inimă. A revenit, fiindcă, după cum am mai scris, există un Dumnezeu al inconștienților. Numai după ce, student fiind, am aflat de riscurile enorme ale anesteziei cu Kelen, azi abandonată, m-am înfiorat retroactiv.

În acea vreme, în ciuda împotrivrării „organului politic” UTM, cu sprijinul întregului grup de colegi, săptămânal țineam „conferințe” în concurență cu prietenul meu Vladi și alți colegi, într-un cerc de studii semioficial. În cursul anilor ne-am deprins să

vorbim liber în fața auditoriului, majoritatea fete, mai mult sau mai puțin atente la conținutul textului, decât la figura care vorbește.

Așa au trecut patru ani, poate singurii din toată cariera școlară care mi-au făcut o reală plăcere. Ani în care am început să mă maturizez, să suport loviturile soartei, dar să învăț, să mă și bucur de micile succese pe care viața în expansiunea datorată tinereții ți le oferă.

La încheierea celui de-al patrulea an, pentru prima oară, (tehnica urma să se repete mai târziu la facultate), stricându-mi-se în mod deliberat media de către un profesor de Științe Naturale, cu ciudatul nume Micu Șușuia, am terminat al doilea în ordinea mediilor. Primul, informator la secu, și al treilea, prietenul meu Vladi (care refuzase la un moment dat y-ul de la sfârșitul prenumelui, asemenea bunicului meu care transformase y-ul din Kecskemety în i) au primit dreptul de a da admitere la facultate. Eu am fost repartizat ca felcer la recent înființatul Sanepid Regional Arad, unde mi-am început cariera profesională în 10 august 1952, deci cu peste jumătate de secol în urmă.

Povestea unei vieți, de Stefan Kecskemeti

Partea I

Pe urmele copilăriei și strămoșilor în Timișoara de altădată

http://www.bjt2006.org/SK_Pe_urmele_copilariei_0316.pdf

Partea II

Educație la mijloc de veac

Cămăși verzi – cămăși maro

http://www.bjt2006.org/SK_Educatie_la_mijloc_de_veac_0816.pdf

Partea III

Conacul bunicii – raiul pe pământ

Messerschmidt, Titobus și pom de Crăciun în văzduhul timișorean

http://www.bjt2006.org/SK_Conacul_bunicii_1016.pdf

Partea IV

23 August 1944 – Speranțe de pace și dicționare ruso-române

Între soldați și refugiați, între bombe, cămile și un pui de leu

http://www.bjt2006.org/SK_23august_1316.pdf

Partea V

Tâlării și bombe atomice. Petru Groza și Poporul

La Liceul Piarist: "Ești un cretin! Ieși afară!"

Explozii și bătaie cruntă, zeamă de varză, șerpi și altele

http://www.bjt2006.org/SK_Talharii_si_bombe_1616.pdf